

ԱՆՏՈՆԻՈՍ ԵՒ ԿԼԷՈՊԱՏՐԱ

ԱՐԱՐՈՒԱԾ Բ.

Տեսարան Ա. — Մեսիմա — Պոմպեյի ռուբր :

Կը մտնեն Պոմպեյ , Մենեկրատս եւ Մենատ

նազմիկի ձեռով :

ՊՈՄ. Եթէ արդար են աստուածներն , արդարագոյն մարդոց գործքին
Պէտք է օգնեն :

ՄԵՆ. Գիտցիր , ազնիւ Պոմպեյոս , ինչ որ անոնք
Կը յամենեն , չեն զբաւարար մինչ ի սպառ :

ՊՈՄ. Բայց մինչդեռ մենք
Ընտնց գահին աղաչաւոր կը կենանք , կը փնտնալ
Ըյն բանը զոր մենք իրենցմէ կ'աղբսենք :

ՄԵՆ. Մենք՝ անգիտակ
Ինքզինքնուս , շատ հեղ մեր փնտնալ կը խնդրենք , զոր իմաստուն
Երկինք մեկ կը զբաւարար նոյն իսկ մերին բարւոյն համար :

ՊՈՄ. Այսպէս օգուտ՝ չա՛հ կը գտնենք՝ կորուստ տալով մեր աղօթքներն :
Գործերըս լաւ պիտի երթան : Ժողովուրդին սիրելի եմ
Ու ծոփն իմն է : Զօրութիւնս աճման վրայ է , ու իմ յոյսըս
Կանխագրարար ինձ կ'ըսէ թէ ան իր լըրման պիտի հասնի :
Ընտնիսու եզրկտուս հացկերոյթի կը նստի
Եւ երկրէն դուրս պատերազմիլ բնաւ միտք չունի . Կեսար դրամ
Չեղբ կը բերէ հոն ուր սրտեր կը կորսնցնեն . Լեպիտոս
Երկուքն ալ կը շողովէ . երկուքը զի՛նք կը փաղաքշեն
Բայց ինք երկուքն ալ չըսիրեր , ո՛չ ալ անոնց մէկն իր վըրայ
Սէր ունի :

ՄԵՆ. Կեսարն ու Լեպիտոս պատերազմի
Դաշան իրած են , մեծ ու ահեղ մէկ զօրութեան զբաւարար անցած :
ՊՈՄ. Ո՛րքէ է այդ լուրը . սուտ է :

ՄԵՆ. Սիրվիոսէն :

ՊՈՄ. Կ'երազէ ան :

Քաջ գիտեմ՝ որ անոնք Հռոմ են , Ընտնիսուի կը սպասեն :
Բայց թող սիրոյ հրապուրանքները բովանդակ , աղի՛ գրգռի՛չ
Կլէպատրա , կակղեցընեն շուրթըդ մաշած : Կանխագրանք
Թող միանայ գեղեցկութեան , ու երկուքին հետ տըռի՛փ :
Խնջոյքներու արգելոցին մէջ անառա՛կը զի՛ր կապէ՛ ,
Ընկերքէն զըլուխն՝ ըղբոյն գոլորշիներ հանել տուր յար ,
Եպիկուրեան խոհարարներ մշտագրիւն համեմեկրով
Թող ախորժա՛կը սրբեն , որպէս զի քուն ու կերութեամբ
Թուլցընեն իր պատիւն ու ձրգեն մինչև լէթէական

խոր խմբութիւն :

(կը հրէ վարդապետ)

Ի՞նչ լուր հիմա, վարդապետ :

ՎԱՐ.

Ամենաստույգ

է այս որ ես լուր պիտի տամ: Անտոնիոս ամէն ժամ Հռոմ՝
կը սպասուի: Եգիպտոսէ հեռանալէն ի վեր անոր,
Ատեն եղաւ որ աւելի ծանրայ առնէ :

ՊՈՄ.

Նուազ կարեւոր

Լուր մ'աւելի հեշտ ունկընդիր դիւ կը գտնէր: Մենա՛ս, բնաւ
Չէի կարծեր որ այս պակշտ ցովը ելլէ իր սաղաւարտը
Դընէ այսպէս գոյզն մարտի մ'համար: Ռազմահամալ
Իրբը դինոր, ան միւս երկուքը կ'արժէ: Բայց մենք մեր միւսքն
Աւելի՛ վեր բարձրացնենք որ մեր շարժմունք՝ Եգիպտոսի
Այրիին ծոցէն խըլել կրցեր են հեշտանքներէ
Անխոնջելի Անտոնիոսը :

ՄԵՆ.

Ես չեմ կրնար սպասել որ

Անտոնիոս ու Կեսար քաղցըր աչքով գիրար ողորունն :
Անոր կրնն որ մեռաւ՝ Կեսարի գէմ յանցանք գործեց՝
Եղալոյն՝ իր գէմ պատերազմներ մըղեց. թէպէտ, ես կը կարծեմ
Առանց գրգման Անտոնիոսէ :

ՊՈՄ.

Ես չեմ գիտեր, քա՛ղցր Մենաս,

Որչափ կրնան փոքրը դեմք մեծագոյնին տեղի տալ :
Եթէ մէջտեղ չըլլայինք մենք երկուքին գէմ ոտք ելած ,
Խելքի մօտ է թէ մէջերին ոգորումներ՝ կուր հանէին ,
Զի բաւական պատճառներ յարուցած են մերկացնելու
Սուրբերին : Բայց թէ ինչպէս մենէ երկիւղը կրնայ
Պառակտումներ կցկցել, գեւ չենք գիտեր: Մեր աստուածներն
Խնչպէս ուզեն՝ ա՛յնպէս ըլլայ: Մեզի միայն մահու կենաց
Խնդիր է, զօրեղագոյն միջոցներու ձեռնարկել :
Եկու՛ . Մենա՛ս :

(կը գնի)

Յեսարամ Բ. Հռոմ. — Լեպիդոսի տունը

Կը մտնեն Ենօրարքոս եւ Լեպիդոս

ԼԵՊ.

Անուամիտ Ենօրարքոս, արժանապարզ գործ մըն է առ ,
Ու Չեզի լաւ պիտի վայլէ , պաղատիլ Չեր զօրապետին
Որ հեզ ու մեղմ խօսք գործածէ :

ԵՆՈ.

Ես պիտ' իրեն պաղատիմ

Իր ինքնութեանը համաձայն պատասխան տալ : Եթէ Կեսար
Զինքը գրգռէ , Անտոնիոս թող Կեսարին վերէն նայի
Ու Արէսի պէս բարձրաձայն բարբառի , վկայ Արամազդ ,
Անտոնիոսի եթէ մօրուքն ես կըրէի , այսօր չէի
Ածիլեր ան :

ԼԵՊ.

Ատենը չէ այս միջոցիս անձնախնդիր
Գինւորութեան :

- ԵՆՈՒ. Ամէն ատեն կը պատշաճի նոյն օրուան մէջ
Բղխած խնդրին ծառայելու :
- ԼԵՊ. Բայց մենագոյն խնդիրներու
Փոքրը պէտք է տեղի տայ :
- ԵՆՈՒ. Այ՛ երբ առաջ փոքրը գայ :
- ԼԵՊ. Խօսքըդ համակ կրքի յոյզ է : Բայց կը խնդրեմ, ծածկուած կայծե՛րը
Մի՛ յուզեր վեր բերեր : Ահա կուգայ աշնուականն
Անտոնիոս :
- (Կը հռնէ Անտոնիոս և Վենդիգրոս)
- ԵՆՈՒ. Ու քիչ մ'անդին հոն կեսար :
- (Կը հռնէ Կեսար, Միկիտոս և Ագրիգոս)
- ԱՆՏ. Եթէ խնդիրն
Հոս յարգարենք, Պարթեւաստան կ'երթաս, կը լսե՛ս :
- ԿԵՍ. Ես չեմ գիտեր.
- Մեկնեա՛ս, Ագրիպպային հալցումդ ուզղէ :
- ԼԵՊ. Վեհհաշուք
Բարեկամներ, ան որ մեզ միաւորեց շատ մեծ բան մ'էր ,
Ու թող վըտիտ գործ մը չգայ մեզ պառակտել : Ինչ որ ծուռ է ,
Խնդրեմ հեղին թող լըսուի ան : Երբ շնչին տարբերութիւնն
Աղաղակով ելլենք վիճել , վերքի բուժման տեղ սպանութիւն
Գործած կ'ըլլանք . ուստի , ազնի՛ւ ընկերակիցք , մանաւանդ որ
Սրտի մըտօք կը պաղատիմ, լեղիագոյն կողմերուն վրայ
Քաղցրագոյն բառերով դըպէք անցէք , ոչ թէ խնդրին .
Նեղորտութիւն բերէք բարդէք :
- ԱՆՏ. Քաջ խօսեցար , բանկներուս
Եթէ առաջն ըլլայինք ու մարտնչման սկսելու , այդպէս
Պիտի բնէի ես : (Փող-շօշ)
- ԿԵՍ. Բարի եկաք Հռոմ :
- ԱՆՏ. Շնորհակալ եմ :
- ԿԵՍ. Նստեցէք :
- ԱՆՏ. Նստեցէք , տէր :
- ԿԵՍ. Քանի որ չէք նստիր՝ կը պնդէք , ուրեմն :
- ԱՆՏ. Կի՛մանամ թէ գուցէ ծուռ կ'առնէք այն բաներն որ ծուռ չեն բնաւ
Կամ եթէ են , Չեղի անկ չեն :
- ԿԵՍ. Վըրաս ծիծաղ կը հրաւիրեմ ,
Եթէ թիժեւ կամ ոչինչ բանի համար ինքքդինքս
Վշտացածի տեղ դընեմ, ու Չեղի դէմ աշխարհիս վրայ
Մանաւանդ. աւելի մեծ ծիծաղ որ ես Չեղ անգամ մ'իսկ
Վարկաբեկած բերանս առնեմ, երբ Չեր անոնը տալ բընաւ
Ինձ անկ չըլլար :
- ԱՆՏ. Իմ Եգիպտոս ըլլալս Չեղի՞ ինչ , կեսար :
- ԿԵՍ. Ոչ աւելի քան իմ Հըռոմ հոս բընակիւս կրնայ ըլլալ
Չեղ Եգիպտոս . բայց և այնպէս եթէ դուք հոն դուրս նիւթէք
Իմ երկրիս վրայ , Չեր Եգիպտոս ըլլալն ինծի կրնար խնդրի
Նիւթ ըլլալ :
- ԱՆՏ. Դաւեր նիւթել ըսելով Չեր միտքն ի՛նչ է :
- ԿԵՍ. Եթէ ուզէք՝ կրնաք գտնել իմ մտքինս՝ ինծի հոս

Պատահածէն: Չեր եղբայրն ու Չեր կինն ինչ դէմ պատերազմեց
Մըղեցին: ու իրենց վէճ ու կռիւն նիւթ գութ էիք,
Պատերազմին նշանաբանը գութ էիք:

ԱՆՏ.

Չեր գործը սխալ
Կ'իմանաք գութ: Եղբայրըս դիտ երբէք մէջ չէ՝ բերած իր այս
Գործին մէջ: Հարցիմոր՝ ըրի ես այս բանին, և առած եմ
Ցեղեկ ութիւնս հաւատարիմ՝ լրատուններէ: որոնք Չեղ հետ
Միասին թուր քաշած են: Միթէ յաւէտ ան ոտնակոխ
Չէ՝ ըրած Չերինն հետ իմ մեծութիւնս, ու պատերազմ
Ըրած նոյնպէս իմ կամբիս դէմ, Չերինն հետ նոյն գատն ես ալ
Ունենալովս: Այս բանին վրայ իմ նամակներս առաջ Չեղ գոհ
Չըգած են: Եթէ կռիւ մը կարկատելու միտքն ունիք
— Որովհետեւ ամբողջական նիւթ կայ Չեր քով կցկցելու —
Պէտք չէ ասով ելլէք ընել:

ԿԵՍ.

Գութ Չեր անձին գովքը կ'ընէք,
Թերի գատում վրաս գնելով, բայց կարկատանք մըն է միայն
Չեր չքմեղանք:

ԱՆՏ.

Չէ՛, չէ՛ այդպէս: Կ'իտեմ, հնար չէ՛ — ես վստահ եմ
Ասոր վերայ — որ գութ վրիպիք սա հարկադրող մասնումէն թէ
Ես Չեր ընկերն այս գատին մէջ՝ որուն դէմ ան կը մարտնչէր,
Չէի կրնար հաւանութեան աչքով նայիլ այն կռիւներուն
Որոնք նոյն իսկ իմ հանգստիս դէմ կուգային: Կնոջս գալով,
Կ'ուզէի որ անոր նըման մէկ հատ մ'ալ գութ անոր ինձ
Ոգիովն ունենայիք: Երկրիս երրորդ մասը Չերն է,
Չոր պատուրցով մը գիւրաւ կրնաք վարել, բայց ոչ անոր
նըման մէկ կին:

ԷՆՈ.

Իցի՛ւ թէ ամենքնիս ալ այդպիսի ամուսիններ

Ունենայիք որ այրերը պատերազմի ելլէին կիններուն հետ:

ԱՆՏ.

Այդքան անսանձ ըլլալով ան, իր խռովութիւնք, Կեսար, որոնք
Իր անհամբեր բարբէն էին, թէպէտ սրատես նուրբ հայտնաքէ
Եւ գութ չէին, ես ցաւելով կ'ընդունիմ որ Չեղ չափազանց
Ցազնայեցին. ասոր գալով պէտք է ինքնին գութ ըսէք միայն
Թէ ես չէի կարող ատոր առաջն առնել:

ԿԵՍ.

Գրեցի Չեղ
Երբ անառակ կեսնք կ'ապրէիք Աղեքսանդրիա, նամակներս
Գրպանեցիք, և այսպէսով պատգամաբերս անունկնդիր
Գութը վռնտեցիք:

ԱՆՏ.]

Բայց, տէ՛ր, ան վրաս խուժեց զեւ ես ունկնդրութեան
Չինք չընդունած. այն վայրկեանին նոր տուեր էի խնջոյք երեք
Թագաւորի և առտուան ինքնութեան պակաս էի:
Բայց հետեւեալ օրը ես իսկ իմ վրաս եղածն իրեն ըսի,
Որ նոյն բանն էր իրմ ներում ինդրելու հետ: Մեր վէճին մէջ
Աս մարդը թող տեղ չըռնէ: Եթէ կուրիք, մեր ինդիրէն
Ջանկա գութս հանէ՛ սրբէ՛:

ԿԵՍ.

Գութ գրեցիք Չեր գաշինքի
Ուտի երգման, մինչ նոյն բանին երբէք լեզու չէք ունենար

- Դուք ամբաստան կանգնել ինձ դեմ:
- ԼԵՊ. Մեղմ' գնա, Կեսար:
- ԱՆՏ. Ո՛չ, Լեպիտոս,
- Թողէ՛ք խօսի: Նուիրական է այն պատի՛ւը զոր հիմա
Խնդիր կ'ընէ անիկա, ենթագրելով թէ թերացած
Ըլլամ անկէ, բայց յառաջ տար խօսքդ, Կեսար, իմ երդուքնցած
Դաշինքըս, օն:
- ԿԵՍ. Ձէնք՝ օգնական ղրկել ինձի, երբ իմ պէտքս
Պահանջէր: Երկուքն ալ ինձ մերժեցիք դուք:
- ԱՆՏ. Ըսէք յաւէտ՝
- Ընփոյթ կեցաք, ու այն ատեն երբ թունալից ժամեր կապած
Ձիս կաշկանդած էին անձիս անգիտակից: Արցածիս չափ
Մտա ի մտոյ մեղանքըս Ձեզ խոստովանիմ, բայց ուղղութիւնս
Նուաստացում պիտի չ'առթէ իմ մեծութեանս, ոչ ալ առանց
Ընոր գործէ իմ գորութիւնս: Սա ստոյգ է թէ Ֆուլվիա
Եգիպտոսէն զիս դուրս հանել մտածելով, պատերազմեիր
Հոս մըզեր է, որոնց համար ես ինքս անգտն՝ անմեղ առիթ
Կուգամ ներում ինզրել աշխարհն որքան պատուիս վայելուչ է
Զիջում բնել մի այգպիսի գիպուածի մէջ:
- ԼԵՊ. Վեհօրէն խօսք:
- ՄԵՎ. Եթէ հաճոյ թուէր Ձեզ՝ Ձեր մէջ կեցած գանգատներն'ըրբ
Ձի մըզել այլ ևս յառաջ, բոլորովին մոռացութեան
Ցաւով զանոնք պիտի յիշած ըլլայիք թէ շնորհալ պէտքը
Կ'աղաղակէ միութեան Ձեզ բերելու:
- ԼԵՊ. Քաջ խօսեցար,
- Մեկնեա՛ս:
- ԷՆՈ. Կամ եթէ դուք մեկգմէկու սէրը հիմա փոխ առնէք,
Կրնաք յետոյ, երբ Պոմպէոսի խօսքն ալ չգայ Ձեր ականջին,
Սէրը ետ տալ: Ժամանակ չ'առ կ'ունենաք դուք պայքարելու,
Երբ ուրիշ գործ ալ չունենաք ընելու:
- ԱՆՏ. Պատերազմող
- Մըն ես գուն լով — ա՛լ մի խօսիր:
- ԷՆՈ. Գրեթէ մոքէս ելեր էր թէ
Մունջբերան ըլլալու է ճշմարտութիւնն:
- ԱՆՏ. Ներկաներուն
- (Ընարժան է ըրածդ. ուստի ալ մի՛ խօսիր:
- ԷՆՈ. Լա՛ւ, լա՛ւ,
- Քու լուռ ու մունջ քարի կտորդ եմ:
- ԿԵՍ. Հաս անախորժ չգար ինձի
- Նիւթը խօսքին, բայց անոր կերպը միայն, զի հընար չէ,
Մենք չենք կրնար բարեկամ մընալ յաւէտ, մեր վարքն ու բարք
Աշխարհն տարբեր իրենց գործքին մէջ յայտ կուգան: Սակայն դարձեալ
Եթէ գիտնամ թէ ի՞նչ գոտի կրնայ կապել մեզ ամբօրէն,
Ախարհհիս մէկ կողէն միւսն անոր սիրով հետապնդել
Կ'ենլէի:
- ԱԳԻ. Թոյլտուութիւն շնորհէ ինձի, ո՛վ Կեսար:
- ԿԵՍ. Խօսէ՛, խօսէ՛, Ագրիպպա:

- ԱԳԻ. Մօր կողմէ դուն քոյր մ'ունիս հանուր երկրին հիացումն՝
Հոկտաւիա , մեծըն Մարկ-Մնտոնիոս հիմա 'յրի է :
- ԿԵՍ. Մ'ըսեք այդպէս , Ագրիպպա : Եթէ լըսէր քեզ Կլեոպատրա ,
Անխորհուրդ խօսքդ արժանապէս իր կշտամբանքը կը ստանար :
- ԱՆՑ. Ամուսնացած չեմ ես , Կեսար , թողէք լսեմ թէ ինչ ունի
Ագրիպպա դեռ ըսելու :
- ԱԳԻ. Որպէս զի դուք եղբայր ըլլաք ու Ձեր սրտերն անլոյծ կապով
Մէկտեղ հիւսուին , թող Անտոնիոսը կին առնէ Հոկտաւիան
Որուն գեղն ու շնորհը մարդոց լաւագոյնն իբր ամուսին
Պահանջելու արժանի է , որուն պէս պէս վայելչութիւնը
Ու զգաստութիւնն այնպիսի զինք կը հաշակեն որպէս ուրիշ
Ոչ ոք կրնայ : Այս խնամութեամբ ամէն փոքրիկ նախանձութիւնը
Որոնք հիմա մեծ կը թըւին , և ամէն մեծ երկիւղներ որ
Հիմա իրենց վըտանգներն հետ կը բերեն , այն ատեն չի՛ք
Պիտի դառնան : Ըստոյգը լո՛կ սնոտի զրոյց պիտի դառնայ ,
Մինչդեռ հիմա կէս զրոյցն անգամ ստոյգի տեղ կը զբոսի :
Դէպի երկուքն անոր սէրն (իբ հտեւէն) պիտի քաշէ
Մէկը միւսին , ու ամէնուն սէրն՝ երկուքին : Ներողութիւն
Իմ խօսածիս , զի կանխանկատ , ոչ ախլափոյ խորհուրդ է ան ,
Աւ որոճում՝ պարտքի զգացման :
- ԱՆՑ. Պիտի՛ խօսի՛ Կեսար :
- ԿԵՍ. Ոչ ինչեւ որ նախ լըսէ՛ թէ ինչպիսի ազդում կ'ընէ
Անտոնիոսի այն որ արդէն խօսուեցաւ :
- ԱՆՑ. Ի՜նչ ոյժ ունի
Ագրիպպա , եթէ իմ կամքս ըլլար ըսել "Այդպէս ըլլայ ,
Ագրիպպա" արդիւնք տալու այս բանին :
- ԿԵՍ. Կեսարի ոյժն
Ու անոր ոյժն ալ հանդէպ Հոկտաւիայի :
- ԱՆՑ. Հեռի՛ ինէ
Այնքան ազնիւ երեւոյթով այսպէս բարի նպատակի
Մըտքես արգելք անցընել : Տուր ինձ ձեռքդ : Յառաջ վարե՛
Այս բարի գործը շնորհարար , ու այս ժամէս ըսկըսած
Եղբայրներու թող սիրաբ մեզ կառավարէ սիրելու մէջ
Եւ մեր մեծ խորհուրդներուն ուղղիչ լինի :
- ԿԵՍ. Ա՛ն քեզ ձեռքըս :
Քոյր մը կուտամ ես քեզի , զոր չէ եղած եղբայր որ
Այնքան սիրով սիրած ըլլայ . թող շա՛տ ապրի որ միասին
Կապէ մեր սիրտն ու տէրութիւն , և ալ երբէք չի ցնդի
Մեր սէրն ի բաց :
- ԼԵՊ. Շընորհաւոր ըլլայ , ամէն :
- ԱՆՑ. Մտքէս չէի
Ես անցընել որ իմ թուրքս մերկացընեմ Պոմպէի դէմ .
Ջի ան վերցերս անկարծելի ու մեծագոյն ազնուութիւն
Վրաս պարտք դրած է . շնորհակալ ըլլալ պարտիմ ես միայն ,
Ջի ըլլայ թէ երախտիքի յիշումի մէջ վատ անուն մը
Ջիս աղարտէ : Աս որ ըրի , զինքն ասպարէզ կը կոչեմ :

ԼԵՊ. ժամանակն իր կոչ կ'ուղղէ մեզ , պէտք է որ անմիջապէս
Պոմպէոսին հետապնդենք . եթէ ոչ ան կր փնտրուէ
Մեզ կը գտնէ :

ԱՆՏ. Ո՛ւր կը կենայ

ԿԵՍ. Միսենու՛մ լեռան կողմերն :

ԱՆՏ. Ի՛նչ գորութիւն ունի ան ցամաքի վրայ :

ԿԵՍ. Մե՛ծ ու տակաւ

Ըձեցուն : Բայց ծովու վրայ բացարձակ իշխող է ան :

ԱՆՏ. Համբաւն այդպէս կը խօսի : Իցի՛ւ մէկտեղ կուրի ելած

Ըլլայինք : Փութանք առ այդ : Բայց զէնք չառած՝ գըլուխ հանենք
Գարծր որուն վրայ խօսեցանք :

ԿԵՍ. Ըմենամեծ ուրախութեամբ :

Եւ ահա Ձեզ կը հրաւիրեմ . քոյրս տեսել , որուն տունն
Ուղղակի Ձեզ կը ասնիմ :

ԱՆՏ. Օ՛ն երթանք , Լեպիտոս : Չըպակսի Ձեր

Ընկերութիւնն :

ԼԵՊ. Բնութեամբ իրաւունքս , հիւանդութիւնն
Իսկ պիտի զիս չկեցնէր :

(Փաշա՞ն, ի՛նչ ժպիտ Կեօք Ուրտէ՛ս և Լեպիտոս)

ՄԵԿ. Բարի եկաք Եգիպտոսէն , պարոն :

ԷՆՈ. Կեսարի սրտի հետորը , պատուական Մեկենաս : Իմ պատուաւոր բարեկա՛մս ,
Ըգրիպպա :

ԼԳԲ. Աղնի՛ւ Էնորարբոս :

ՄԵԿ. Պատճառ ունի՞ր ուրախանալու որ գործերը այսպէս լաւ կարգադրուեցան ,
Եգիպտոս կենտրոնիդ լաւ անցուցի՛ր ժամանակնիդ :

ԷՆՈ. Այո՛, պարոն : Յորեկն ամօթեցի՞րք քնանալով և գիշերը լոյս ըրի՞նք գուարժ
խմելով :

ՄԵԿ. Ու՛թ կինձ միակտուր խորոված նախաճաշի, ու միայն տասերկու հոգի կողնակաւ .
իրա՛ւ է աս :

ԷՆՈ. Ուրի ճանձ մըն է արծիւին քով, գեռ շատ աւելի վիթխարի նիւթ՝ անէինք
խնդրի, որ գերազանցօրէն արժանի էր յիշատակուելու :

ՄԵԿ. Գերազանծ տիկին մըն է ան՞, եթէ համբաւն արդար կը խօսի իր վրայ :

ԷՆՈ. Ելր առաջին անգամ Մարկ-Անտոնիոսին հանդէպն ելաւ , կիւտոս՞գետին վրայ,
քսակէջ անոր սիրտը :

ԼԳԲ. Հոն իրաւ տեսիլ երեւոյ՞թք մը եղաւ ան , եթէ ոչ իմ տեղեկատուս աղէ՛կ ճար-
տարեց իր խօսքն անոր վրայ :

ԷՆՈ. Պատմեմ Ձեզ :

Իր նըստած նաւն՝ հըրափայլ գահի մը պէս՝ ջուրին վըրայ
կը վառէր . նաւուն խելքն էր ծեծած ոսկի . առագաստները
Ծիրանի, ու այնպիսի անուշ բուրմունք կը բուրէին
Որ հովե՛րն անոր սիրուն կը մարեին , փիերն էին
Արծաթի , որոնք սընդի եղանակման հետ միանուագ
Իրենց ճողփի՛ւնը կ'ընէին , ու ջուրը զոր կը ծեծէին
Աւելի շոյտ վաղքով իրենց հետապնդիլ կուտային ,
Իբրը սիրող հարուածներուն : Գալով նոյն իսկ իր անձին ,
Կ'աղքատեցնէր ան որ և է նրկարագիր , նստած էր ան

Հովանոցախն իր ոսկեհնու, գերահարաշ իրբը ներկոր
 Գան ալն Ստդիկն որուն մէջ — մենք կը տեսնենք — արուեստին
 Ստեղծող աշխոյժը բնութիւնն իսկապէս կը գէշ կ'անցնի :
 Իր երկու կողմը մանուկներ կը կանգնէին՝ Ժպտի փոսիկ
 Երեսնուն վրայ, ինչպէս փոքրիկ կուպիտոններ, ձեռքերնուն մէջ
 Գունապոյն հովահարներ՝ որոնց հովը զովացնելուն հետ
 Կը բերէր նոր հուրք փափուկ իր աշտերուն, ու իր տարածը
 Կը նորէր վերբառնի :

ԱԳՐ. ԱՅ անգի՛ն բան Ընտանիոսին :
 ԷՆՈ. Իր նաժիշտներն՝ տոհմիկ կանայք, Ներէանց պէս մէն մին մէյմէկ
 Ծովապարիկ, անոր աչքէն կախուած խնամով մըտադիր՝
 Իրենց կացքին հակումը զա՛րդ մը աւելի կը կազմէին :
 Ղեկին գըլուխն՝ երեսութով ծովապարիկ մը կը վարէ .
 Մետաքսաթել երասանն՝ կ'ուռնան ծաղկափափուկ
 Այդ ձեռքերուն հըպուճներէն, որոնք ճարպիկ իրերց ըսպա՛սը
 Կը վարեն : Նաւակէն տարօրէ՛ն անխել թուրմունք
 Մը կը պարնէ մերձակայ ծովափներուն : Ամբողջ քաղաքն
 Ընոր վըրայ իր ժողովուրդը կը թափէ, ու Ընտանիոս
 Հրապարակին մէջ գահանիստ, մէն միայնակ կը բազմէր,
 Սուկելով օդն ի վեր, որ ինք նաեւ պիտի երթար,
 Եթէ չի ձգեր զատարկութիւն, Կլեոպատրան տեսնելու
 Աւ բնութեան մէջ պիտի խոռոչ մը բանար :

ԱԳՐ. ԱՅ չըքնա՞ղ Եգիպտոսհին :
 ԷՆՈ. Ա՛յն ինչ ցամաքը ոտք կոխեց ,
 Ընտանիոս մարդ զրկեց իրեն ճաշի հրաւիրեց .

Ան պատասխան տուաւ թէ աւելի լաւ կը վայելէր
 Ար ինքն ըլլայ իրեն հիւր, որուն շնորհուի՛րը կը հայցէր :
 Մեր կընահաճ Ընտանիոսն որմէ երրէք «ո՛» բառը կին
 Արարած լըսած չէ, տաւը անգամ վըրայէ վրայ
 Ածիլուելով, կ'երթայ ինչոյք, և իբրը վարձք ճաշին իր սի՛րտը
 Կը վճարէ, փոխարէն ըոկ իր աչքերուն լափածին :

ԱԳՐ. Արքայա՛կան
 Կինը, «՛հ : Մեծ կեսարին՝ թուրն անկողին տանել տուաւ .
 Ան արօրեց, ինքը հնձեց :

ԷՆՈ. Զի՛պը տեսայ անգամ մը երբ
 Քառասուն քայլ ցատկըտուքով անցաւ գընաց հասարակաց
 Փողոցէն, ու շունչն հառած խօսեցաւ ու մեծ հեւք մ'առաւ
 Այնպէս մը որ թերութեան տուաւ տիպ կատարեալ ու շնչապա՛ռ
 Զօրութիւն արտաշնչեց :

ՄԵԿ. Այ հիմա պէ՛տք է Ընտանիոս
 Զանի ձրգէ բոլորովին :

ԷՆՈ. Երբէք չընէր այգալիսի բան -
 Տարիքը բնաւ չի կրնար ան թումեցնել, և ոչ սովորները
 Հինքընել փոփոխ կերպերն իր անհաստեաւ ուրիշ կիներ
 Իրենց անուցած ախորժակին կը յափըացնեն, իսկ ա՛ռ քաղցած
 Կը ձրգէ հո՛ն ուր ամենէն շատ իրբը թէ յաղուրդ կուտայ,
 Զի ամենէն անարգ բաներն վայելութիւն կ'առնեն իր վրայ

Այնպէս որ սուրբ քույրներն անգամ աստուծոյ շնորհքն
իրեն կուտան երբ անառակ է ան պարզ :

ՄԵԿ. Եթէ գեղ , շնորհ , զգաստութիւն , համեստութիւն կարող ըլլան
Անտոնիոսի սիրտը կապել , Հոկտաւիա երկընքէն բաղդ
Մոն է իրեն :

ԱԳՐ. Օ՛ն , երթանք : Ազնիւըդ իմ էնորարբ ,
Հիւրքս եղէք ցորչափ հոս մնաք :

ԷՆՈ. Խոնարհարար , պարոն , ձենէ
Հնորհակալ եմ :
(ԿԷ ՎԻԲ)

Յետորոհ Գ. — Նոյնը — Կեսարի օտնը

Կը մօնեն Անտոնիոս , Կեսար , Հոկտաւիա մէջերմին , հեռաւորներ :

ԱՆՏ. Աշխարհքն ու մեծ իմ պաշտօնըս երբեմն զիս պիտի զատեն
Ձեր գրկէն :

ՀՈԿՏ. Այդ բոլոր ատենը ես աստուածներուն

Առջև ծունկի աղօթքներըս պիտի ուղղեմ Ձեզ համար :

ԱՆՏ. Գիշեր բարի , տէր իմ : Ի՛մըս Հոկտաւիա , արատներն
իմ անունին դուք մի՛ կարդաք աշխարհի զրոյցներուն մէջ :
Իմ կարգս ու զիրքս միշտ չեմ պահած ես ուղիղ , բայց ապագան
կանոնաւոր պիտի ըլլայ բոլորովին : Գիշեր բարի ,
Արեւելի՛ տիկին , տէ՛ր իմ , գիշեր բարի :

ԿԵՍ. Գիշեր բարի :
(ԿԷ ՎԻԲԻ Կեսար և Հոկտաւիա , ափէն՝ քայլ Անտոնիոս)
(ԿԷ Կիկէ քաղաքապետ)

ԱՆՏ. Քեզի կ'ըսեմ , հիմա ինքզինքդ Եգիպտոս չես փախաբիր :

ԲԱՂԳ. Իցի՛ւ թէ բնաւ հոնկէ եկած չըլլայի , և ոչ ալ դուն
Հոն գացած :

ԱՆՏ. Եթէ կրնաս , պատճառըդ տուր :

ԲԱՂԳ. Կը տեսնեմ

Ներքին շարժմամբ , բայց լեզուիս ծայրը չի գար ան , բայց դարձեալ
եգիպտոս փութացէք դուք վերադառնալ :

ԱՆՏ. Ըսէ ինծի
Որո՞նք բազան աւելի վեր պիտի ելլէ , Կեսարի՞ն բազդը
Թէ իմըս :

ԲԱՂԳ. Կեսարինը :

Անոր համար , ո՛վ Անտոնիոս , մի՛ յամենար դուն անոր քով :
Քու ոգիդ , նոյն այն որ քեզ պահապան է , ազնուական է ,
Քաջարի , վեհ , անուգական՝ ուր Կեսարինը չի կենայ ,
Բայց անոր քով քու հրեշտակդ համակ երկիւղ կը դառնայ ,
Իրբև թէ զինքը նուաճէր , անոր համար երկուքնուդ մէջ
Անջրպետ դիր բաւական :

ԱՆՏ. Ալ մի խօսիր ատոր վրայ :

ԲԱՂԳ. Քեզի միայն , ալ ո՛չ մէկուն , բայց միայն քեզի : Եթէ անոր
Հետ որ և է խաղ մը խաղաս , կորսնցնելուդ ապահով ես :

Եւ այդ բնական բաղդի բերմամբ, թէպէտ քու կողմից ըլլայ զօրեղ՝
 Քեզ կը յաղթէ. քու նըշողութիւնդ կը ստուերի երբ մտաւրդ ան
 ճառագայթէ: Նորէն կ'ըսեմ, քու ոգիդ համակ երկնոս
 է վարելու քեզ անոր մօտ, բայց ան գնալուն՝ վեհագոյն է:
 Գնա հասկէ: Հիմա ըսէ Վենտիգիոսի թէ իրեն հետ
 խօսիլ կ'ուզեմ:

(Կը խօսի Բաղդաթուհի)

Պարթեւաստան պիտի երթայ: Ըլլայ արուեստ
 կամ լոկ գիտում, մարդը ըստոյց խօսեցաւ, քուեայներն
 Անգամ մըտիկ կ'ընեն խօսքին, ու միասին խաղերնուս մէջ
 իմ մեծագոյն վարպետութիւնս կը նուազի իր բաղդին քով:
 Եթէ վիճակ քաշենք անոր կը յաջողի, իր աքլորները
 Անվրեպ յաղթող կ'ըլլեն իմիններուս հետ կուռի մէջ,
 Երբ ան ոչինչ, ես ամէն յոյս իմ կողմն ունիմ, և միշտ ի՛ր
 Լորամարգին՝ բոլորակի մէջ բանտարգել, կը յաղթէ
 Թէպէտ անյոյս, իմնիս: Եգիպտոս պիտի երթամ,
 Եւ թէպէտ այս ամուսնութիւնն իմ հանգստիս համար կ'ընեմ,
 Արեւելքն է իմ հաճոյքըս:

(Կը մտնէ Վենտիգիոս)

Օ՛ն եկուր. Վենտիգիոս,
 Պէտք է երթաս Պարթեւաստան. հրամանագիրքդ պատրաստ է,
 Հետեւէ ինձ ու կը ոտանաս:

(Կը խօսի)

Յետաւմ Գ. — Նոյնը — փոքոց մը
 Կը մտնեն Լեպիոսս, Մեկեմաս եւ Ագրիպպա:

Լեպ. Այ մի կըրէք նեղութիւն, կ'աղաչեմ, շտապեցէք
 Զօրագլուխնուդ ետեւէն:

Ագր. Պարոն, Անտոնիոս
 Ճիշդ մէկ համայր Հոկտաւիայէն առնելուն պէս, կուգանք մենք:
 Լեպ. Մինչև ձեզ ձեր գինուորի հագուստին մէջ տեսնելըս,
 Որ զոյգիդ ալ պիտի վայլէ, մընաք բարով:

Մեկ. Ճամբուն նկատմամբ
 Իմ ըմբռնումս, Չենէ առաջ մենք պիտի լե՛նը գտնուինք,
 Լեպիոսս:

Լեպ. Ահլի կարճ է Ձեր ճամբան, իմ խորհուրդներս
 Զիս շատ հոս հոն կը քաշեն: Իմ վրաս երկու օր կը շահիք:

Մեկ. } Պարոն, բարի յաջողութիւն

Ագր.
 Լեպ.

Երթաք բարով:

(Կը խօսի)

Յեսարան Ե. — Ազնեմանդիրիս — Կլեոպատրայի պալատը՝

Կը մանեմ Կլեոպատրա, Շարմիան, Իռաա եւ Ալեքսան:

ԿԼԷՌ. Քիչ մը նուազ տուէք ինծի, Նըւազ՝ սընճենդ մեղամաղձիկ
Մեզի նըման սիրազբա՛ղ Տոգիներու:

ՍՊԼՍ.

(Կը յանդիմանի Մարգիտին)

Օ՛ն նուա՛գ հոգ:

ԿԼԷՌ. Թող մընայ, երթանք գնդակ խաղալ, եկու՛ր, Շարմիան:

ՇԱՐ. Թեւա կը ցաւի. լաւագոյն է Մարգիտին հետ խաղաք:

ԿԼԷՌ. Կնոջ մը համար ներքինիի հետ խաղալ նոյն է կընոջ
Հետ խաղալ: Ե՛կէ՛ք, պարոն, կը խաղաք դուք ինծի հետ:

ՄԱՐԳ. Արշապի որ կրնամ, տիկին:

ԿԼԷՌ. Եւ երբ բարի կամք ցոյց տրուի, թէպէտ ան շա՛տ թերի մընայ,
Կերկրատարն արժանի է ներողութեան: Ա՛յ չեմ ուզեր:

Տուր իմ կարթըս ինծի, երթա՛նք գետեղեղք. հոն հեռուանց
Նուազի ձայնով, թեփոտ ձուկեր պիտի որոսամ, իմ կեռ երկաթըս
Պիտի թափ անցնի անոնց լըպիրծ ձնտոններն ու երբ վեր
Քաշեմ գանձը, ա՛մէն մէկն Մնտոնիոս մը պիտի ես
Համարիմ ու՛րսեմ, հա՛, հա՛, բռնեցի քեզ:

ՇԱՐ.

Ի՛նչ գուարթ խաղ՝

Կատակ էր ան, երբ դուք գըրաւ գըրիք ձեր ձուկ որսալուն վրայ,
Եւ Ձեր լուզորդն իջաւ փուրն ու անոր կարթին ազած մէկ ձուկ
Մը անցուց զոր եռանդով ան վեր քաշեց:

ԿԼԷՌ.

Ա՛յն ատեն, ո՛վ ժամանակ,
Խնդարովըս համբերութի՛ւնը հասցուցի, ու ան պիշեր
Խնդումովըս համբերութի՛ւնը ետ բերի, և միւս առտու
Խննդորդ ժա՛մը դեռ չեղած, արեցուցի զինքն անկողին,
Յետոյ վրան դրի հագուստներս ու վերարկուս, մինչ ես
Փիլիպպիի իր թուրը մէ՛ջըս կապեցի.

(Կը յանդիմանի Մարգիտին)

Իտալիայէ՛ն

Լուր կայ ո՛հ: Շուտ կըռէ՛ բերրի լուրերդ ակննդիս մէջ
Որ երկա՛ր ատեն անբեր մընացած է:

ՊՏԳՄ.

Տի՛կին, տի՛կին:

ԿԼԷՌ.

Մնտոնիոս միթէ մեռա՛ւ: Եթէ ա՛տ ըսես, ա՛նզգամ,
Կը մեռցընես քու տիրուհիդ, բայց եթէ լաւ ու ազատ
Սնոր լուրն ինծի բերես, ա՛ռ քեզ ոսկի, ու ահա իմ
Կապուտագոյն երաններս համբուրելու. ձեռք մը զոր
Թագաւորներ կարօտ շրթով լափած են ու դողապին
Համբուրած:

ՊՏԳՄ.

Նախ, տիկին, լաւ է ան:

ԿԼԷՌ.

Քեզ աւելի՛

Ուրեմն ոսկի: Բայց հոս նայէ, մենք սովոր ենք ըսել նոյնպէս
Թէ մեռնողները աղէկ են: Գործը հո՛գ բեր, ու ես ոսկին
Ձոր քեզ տըւի կը հալեցնեմ ու քու շարիրուց կոկորդէզ վար
Կը հոսցնեմ:

ՊՏԳ. Ազնիւ տիկին , ժտիկ ըրէք :
 ԿԼԷՈ. Լա՛ւ , Լա՛ւ , Ըսէ՛ .
 Մտիկ կ'ընեմ . բայց դէմքիդ վրայ բարի չկայ , եթէ Լաւ ու
 Աղատ ըլլայ Անտոնիոս — այդպէս թըմո՞ւ դէմք պէտք էր
 Ատանկ բարի լուր փողելու աւետելու : Եթէ Լաւ չէ ,
 Պէտք է գայիր օձապըսակ Մեգերայի նըման , ո՛չ թէ
 Չեւական մարդու մը պէս :

ՊՏԳ. Կը հաճի՞ք ինձ միտիկ ընել :
 ԿԼԷՈ. Սրաւէս կուգայ
 Քեզի զարնել դեռ բերանըդ չբացած , սակայն դարձեալ
 Եթէ ըսես կ'ապրի , Լա՛ւ է Անտոնիոս . կամ բարեկամ
 Կեսարի հետ , կամ գերի չէ բռնուած ոնկէ . քեզ ոսկի
 Տարափի մէջ կը կնցընեմ , ու մեծագին մարգարիտներ
 Կը տեղացնեմ քու վըրայ :

ՊՏԳ. Տիկին , Լաւ է ,
 ԿԼԷՈ. Ի՛նչ Լաւ ըսիր :
 ՊՏԳ. Եւ բարեկամ Կեսարի հետ :
 ԿԼԷՈ. Դուն պարկեշտ մարդ ես իրաւ :
 ՊՏԳ. Ան ու Կեսար աւելի մեծ բարեկամ են քան երբեք :
 ԿԼԷՈ. Թող բաղդըդ քեզ շինուի ինէ :
 ՊՏԳ. Բայց սակայն , մե՛ծըդ Տիկին :
 ԿԼԷՈ. Ես չեմ սիրեր բայց սակայն . ան՝ նախընթացն իր բարի
 Կը ստորնացնէ . բայց սակայն երթայ գրողին : Բայց սակայնը
 Բանտապահ մ'է որ մէջտեղ պիտի բերէ չարագործ
 Մը հրէշային : Բարեկամ , քու նիւթերուդ ծրարն ամբողջ ,
 Խնդրեմ թափէ ականջիս , Լաւն ու բարին միահաղոյն :
 Բարեկամ է Կեսարի հետ , կ'ըսես առողջ վիճակի մէջ
 Ու ազատ է կ'ըսես նաեւ :

ՊՏԳ. Ազա՛տ , տիկին , ո՛չ ես չտուի
 Այդպիսի լուր : Կապուած է ան Հոկտաւիային :
 ԿԼԷՈ. Ո՞ր բարի
 Գործին համար :
 ՊՏԳ. Շատ բարի գործի մ'համար անկողնի մէջ :
 ԿԼԷՈ. Գոյնըս գընաց , Շարմիան :
 ՊՏԳ. Ամուսնացած է ան , տիկին ,
 Հոկտաւիայի :
 ԿԼԷՈ. Ամենէն գարշ ժահրոտ ժանտախտը բռնէ քեզ :
 (Վ.բ ԿԸ Ն.բԷԷ)

ՊՏԳ. Ազնիւ տիկին , համբերութիւն :
 ԿԼԷՈ. Ի՛նչ կ'ըսես հոգ : Գնա՛ կորսուէ՛ ,
 Զաբհուրելի ստոր արարած , թէ ոչ աչքերդ կը հանեմ
 Գնտախտըս պէս կը նետեմ սոքիս առջեւ , գըլուխդ անմալ
 Կը դարձընեմ :
 (Վ.բ Ժ.բ ԿԸ Խ.բԷԷԷ)

Երկաթաթիկ խարպանով պիտի ծեծուիս ,

Աղջուրի մէջ պիտի եփուիս , երկարաձիգ խարշատումով
Տանջիկ տանջիկ :

ՊՏԳՄ. Անիւ տիկին , լուրը բերողն ես եմ , բայց ոչ
խնամախօսն ալ :

ԿԼԷՌ. Հիմա բսէ որ այդպէս չէ , գաւառ մ'ամբողջ
կուտամ քեզի ու բարձրագլուխ կ'ընեմ պատուով . զիս կատղութեան
Գրգռելուդ համար կրած հարուածըդ քեզ հասցնութեան ուխտ
Պիտի կազմէ ու ես վրբան կ'աւելցընեմ գեռ ինչ պարգև
Որ դուն կրնաս համեստօրէն խնդրել մենէ :

ՊՏԳՄ. Ամուսնացած
Է ան , տիկին :

ԿԼԷՌ. Սրիկայ , ա՛լ բաւ է որչափ որ ապրեցար :
(Իտալի՛ն հը եւ Կէ Կէ)

ՊՏԳՄ. Փախիմ ուրեմն : Ի՞նչ միտք ունիք , տիկին : Յանցանք ես չեմ գործած :
(Կէ Կէ)

ՀԱՐ. Բարի տիկին , ինքըզինքնուզ տէր եղէք : Մարդն անմիղ է :

ԿԼԷՌ. Կան անմիղներ որ կոյտակին զարկուածէն չեն խուսափիր .
Թող Եգիպտոս լուծուի հայի Նեղոսի մէջ , և հեղհամբոյր
Արարածներ ա՛նքըն սէ ու իժ դառնան : Կանչէ նորէն
Սա վաստ ըստրուկը , թէպէտ խելահարուած , խաճնելու չեմ
Զինքը ես : Օն , կանչէ :

ՀԱՐ. Կը վախնայ գալ :

ԿԼԷՌ. Վրնաս չեմ
Ըներ իրեն .

(Նորֆա՛ն Կէ Կէ)

Այս ձեռքերն ազնութենէ կը թերանան

Որ կը զարնեն ինէ ստոր մէկ անձի 'մ մինչգետ ե'ս

Ինքըս պատճառը տըւած եմ ինքըզինքիս *

(Կէ Կէն Նորֆա՛ն և Պարտաբը)

Եկե՛ք , պարոն :

Թէպէտ ուղիղ , բայց ոչ երբեք բարի է չար լուր բերել

Հնորհաւոր լուր մը հազար բերանով տուր բայց թող գէշ լուրը

Ինքըզինքն յայտարարէ , երբ գաացուի :

ՊՏԳՄ. Պարտաբըս ըրի :

ԿԼԷՌ. Ամուսնացած է ուրեմն :

Իմ ատածէս աւելի չեմ կրնար հիմա քեզ ատել

Եթէ նորէն այո՛ւ ըսես :

ՊՏԳՄ. Ամուսնացած է , տիկին .

ԿԼԷՌ. Տունըդ քանդեն աստուածներն , ղեւ ասոր փայլ ես յամուած :

ՊՏԳՄ. Սո՛ւտ խօսելու եմ , տիկին :

ԿԼԷՌ. Ո՛հ իցի՛ւ թէ սուտ խօսելի

Եւ թող կէսն Եգիպտոսիս ջուրերու տակ ծածկուած ըլլար

*) Լ'ուէ կ'ուզի « Թոյլ տալով որ ես Ահոնիսի համար ունեցած սիրոյս այս
աստիճան գերի դառնամ :

Ու աւագան գարձան թեփա՛տ օձերու: Գնա՛ կորսուէ՛:
Դեմբըդ Նարկիդ եթէ նկարուած ունենայիր, ամենատգեղ
Պիտի ինծի երեւոյիր:

ՊՏԳ.

Ձեր բարձրութեան ներողութի՛ւնը

կը հայցեմ:

ԿԼԷՌ.

Ամուսնացա՞ծ է ըսիր:

ՊՏԳ.

Մի՛ բարկանայք

Որ չեմ ուզեր Ձեզ բարկացնել: Հաա անարգար կը թուի Ձեր իսկ
ինձ բսել տուածին համար պատժելը զիս: Ամուսնացած
է Հոկտաւիդ:

ԿԼԷՌ.

Ո՛հ, ի՛նչպէս անոր յանցա՞նքը քեզ սրիկայ
Մը կը գարձնէ, դուն որ հաստատ գիտցածըդ չես: Գընա՛ սրկէ:
Քու Հըռոմէն հետըդ բերած վաճառքներըդ ամէնքն ալ
Սող են ինծի: Ձեռքըդ մընա՞ն, ու անոնցմէ տունդ աւելիր:
(Կը Տիկնէ դադաճաճաճը)

ՀԱՐ. Բարձրը տիկին բարհճած, համբերութի՛ւն:

ԿԼԷՌ.

Անտոնիոս

Գոգած ատենս, կեսարը վար գարկած եմ ես:

ՀԱՐ.

Հաա հեզ, տիկին:

ԿԼԷՌ.

Հիմա անոր հատուցումն է աս ինծի: Տա՛ր զիս հոսկէ:
Կը նուաղիմ, իռա՛ս, Հա՛րմիան: Բան չի կայ: Գնա սա մարդուն,
Ալեքսաս, ըսէ որ տայ տեղեկութիւն Հոկտաւիդի կերպարանքին,
Տարիքին, բընութեանը վըրայ և գուրօ չի ձգէ՛:
Գոյնը մազին: Հուս լուր բեր ինձ:

(Կը Տիկնէ Ալեքսաս)

Յաւիտեա՞ն թող երթայ.

Ո՛չ, չերթայ — Հարմիան, թէպէտեւ ան մէկ կողմէն
Մեդուսայի մը պատկերն է, միւս կողմն ո՛հ Արէս մըն է՝:

(Մարտիան)

Պատուիրէ՛ Ալեքսասին լուր բերէ ինձ թէ հասակն
Ինչքան բարձր է: Մեղքըդիր զիս, Հա՛րմիան, բայց մի՛ խօսիր ինծի:
Իմ սենեակըս տար զիս, օ՞ն:

(Կը Տիկնէ)

Տեսարան Զ. — Միտեմաի մօտ.

Փոզաճաճ: Կը մտնեն Պոմպէոս եւ Մեմաս միկ կողմէն.
Փոզոճ եւ բմբուկով ուրիշ կողմէ՛ Կեսար, Անտոնիոս,
Լեպիդոս, Մեկեմաս, զօրհերով, զիմուսական քաջով:

ՊՈՄ. Ձեր պատանդներն իմ քովս են, նոյնպէս ունիք դուք իմիներս.
Եւ միասին պիտի խօսինք՝ պատերազմի չի ձեռնարկած:

ԿԵՍ.

Հաա պատշաճ է որ խօսելու գանք մենք նա՛խ, և ճիշտ ասոր

*) Ալեքսանդրիոս հիմ ասեմներ օտս սարածուած այն ճկարմերուն՝ որոնք դիտող երբ
մէկ կողմ մը կեցած նայէր, մէկ կերպ անձ մը կը ցուցնէին եւ երբ միւս կողմ կեցած
նայէր, բոլորովին օտրքեր անձ կամ պատկեր կը ցուցնէին:

Համար զրկած ենք նախապէս գրաւոր մեր մտադրութիւնն ,
 Որ , եթէ վրան խորհած ես , գիտցուր մեզի թէ քու դժգոհ
 թուրքդ կապէ՞ պիտի իր տեղն ու ետ տանի Սիկիլիա
 Բազում մաստաղ հասակաւ եղ երիտասարդ որք այլապէս
 Պիտի կորուստ երթան հոս :

ՊՈՄ.

Ձեզ երեքնուգ միասին ,

Եյս մեծատարր աշխարհիս միա՛կ աւագնեցուղ , աստուածներուն
 Գլխաւոր գործիչներուդ կ'ըսեմ ահա թէ չեմ գիտեր
 Ինչո՞ւ հայրըս վրէժխնդրի կարօտ մընայ , մինչ ունի ան
 Զաւակ մը ու բարեկամներ . քանի որ Եռւլիոս Կեսար
 Որ Փիլիպպի ազնիւ Բորւտոնն եկաւ խռովել ոգեղարձիկ ,
 Հոն տեսաւ իրեն համար Ձեր գուն գործին : Ի՞նչ էր այն
 Որ Կասիոսը գունատ դրդեց դաւի , ի՞նչ էր որ
 Հանրամեծար , պատուաւոր Հռոմէացւոյն՝ Բրուտոսին
 Միւս գինեալ ընկերներուն հետ միասին — ամէնքն աղւո՛ր
 Ազատութեան սիրաբլուններ — արիւնո՞վ ոռոգել տուաւ
 Կապիտոն , եթէ ոչ սա՞ որ կ'ուզէին թէ մէկ մարդ մը
 Պոսկ մարդ մ'ըլլայ : Եւ ճիշտ ինչ ա՞ս սարքել տուաւ
 Իմ սորմիղըս որուն բնական տակ կը փրփրայ ծովը ցաւկոտ ,
 Որով միտքս էր պատուհասել ապախտիքն որ չարակամ՝
 Հըռոմ թափեց աշուական հօրըս վըրայ :

ԿԵՍ.

Մի՛ այդքան շուտ :

ԱՆՏ.

Դուն չես կրնար մեզ , Պոմպէ՛ , ահաբեկել քու նաւերովդ :
 Կը խօսինք հէտը ծովու վրայ . ցամաքի վրայ քաղ գիտես թէ
 Քանիպատիկ աւելի ենք մենք քննէ :

ՊՈՄ.

Ցամաքի վրայ

— Իրաւ ես — դուն աւելի ունիս ինէ հօրըս տունը
 Ձոր չես վճարած : Բայց քանի որ կուկուկն իրեն չի շիներ տուն ,
 Մէջը ձնացիր ցորչափ կրնաս :

ԼԵՊ.

Հընորհ ըրէք մեզ ըսելու

— Զի այդ խօսքերն մեզ ներկայէն կը չեղցնեն — թէ ի՛նչպէս
 Կ'ընդունինք մեր Ձեզ զրկած աւաղարկներն :

ԿԵՍ.

Խնդիրն հոգ է :

ԱՆՏ.

Որոնք մի՛ հաճութիւն տաք աղաչուելով , այլ կշռելով
 Ընդունուելու արժէքնին :

ԿԵՍ.

Եւ դեռ անոնց հետապան ,

Եթէ ուզէք աւելի մեծ բազդի ձգտիլ :

ՊՈՄ.

Կ'առաջարկէք

Դուք ինծի Սիկիլիան ու Վարաինիան , և ես պէտք է
 Նոովը սրբեմ ծովահէնէ բոլորովին , յետոյ զրկեմ՝
 Հռոմ՝ ցորենի այսքան չափեր . երբ այս միաբան որոշուի ,

Քնն Պոմպէոսի եւ Յուլիոս Կեսարի մէջ անագին ոգորումէն յետո՛ւ երբ առաջինը
 Փարալիս վճարական պատճառները կրեց , Կեսարի կուսակցութեան պատկանողներ շատ
 զբաւեցին նախաւաճ կուսակցութեան պատկանողներու տուները , եւ Մարկ Անթոնիոս տուն
 Կր՝ որ առաջ քնն Պոմպէի յետկոնքիւնէ էր :

Պիտի մեկնինք չի հերձուտած մեր թրի բերան ու ետ տանինք
Մեր սասարնե՛րը չի գրծուած .

ԿԵՍ.

ԱՆՏ.

ԼԵՊ.

ՊՈՄ.

Այո՛, ա՛տ է մեր առաջարկ :

Գիտցէ՛ք ուրեմն , ես հոս եկայ Ձեր առաջ Ձեր առաջարկն
Ընդունելու պատրաստ մի մարդ . բայց Անտոնիոս նեղարտութիւն
Ցուաւ ինձ քիչ մը . թէպէտ ըսեալ անոր գովեստն առնէ տանի .
Պէտք է գիտնաք թէ երբ Կեսար ու Ձեր եղբայր Կռուի էին ,
Ձեր մայրն եկաւ Սիկիլիա և ջերմ դըտաւ բարի գալուստն
Ու մտերմիկ :

ԱՆՏ.

ՊՈՄ.

ՊՈՄ.

ԱՆՏ.

Լըսած եմ ես առ Պոմպէոս ու շատ պատրաստ
եմ իմ առա՛տ շնորհակալիքս յայտնելու զոր Ձեզ պարտիմ :
Ցուէք ինձի ձեռքերնիդ : Չկարծեցի , պարոն , որ Ձեզ
Հանդիպիմ հոս :

Արեւելք անկողիննե՛րը փափուկ են ,
Եւ Ձեզ պարտիմ շնորհակալիք որ զիս հոս կոչած եղաք
Մըտագրածէս կանխագոյն , զի Հա՛ւաւոր ելայ ատով :

ԿԵՍ.

ՊՈՄ.

ԼԵՊ.

ԼԵՊ.

ԼԵՊ.

ՊՈՄ.

ԿԵՍ.

ԿԵՍ.

ԿԵՍ.

ԿԵՍ.

ԿԵՍ.

ԿԵՍ.

ԿԵՍ.

ԿԵՍ.

ԿԵՍ.

ԿԵՍ.

ԿԵՍ.

ԿԵՍ.

ԿԵՍ.

ԿԵՍ.

ԿԵՍ.

ԿԵՍ.

ԿԵՍ.

ԿԵՍ.

ԿԵՍ.

ԿԵՍ.

ԿԵՍ.

ԿԵՍ.

ԿԵՍ.

ԿԵՍ.

Ասկէ ետք ա՛տ
Կայ ընելու :

Գեռ չի գատուած՝ ուրախ խնջոյք մենք պիտի տանք
Իրարու , և վիճակով թէ ով առաջ պիտի սկսի :

Ես Պոմպէոս :

Ո՛չ , Անտոնիոս , վիճակ քաշէ , բայց սկիզբէն

Եւ կամ յետոյ , եգիպտական Ձեր փափկանուրբ խոհեմութիւնն
Անուն ու յարգ պիտի ստանայ : Լըսած եմ թէ Յուլիոս Կեսար
Հացկերոյթով հոն միս կապեց :

Շատ բաներ էք գուր լըսեր :

Բարի մտքով ըսի , պարոն :

ԱՆՏ.

ԱՆՏ.

ԱՆՏ.

ԱՆՏ.

ԱՆՏ.

ԱՆՏ.

ԱՆՏ.

ԱՆՏ.

ԱՆՏ.

ԱՆՏ.

ԱՆՏ.

Ի՛նչ , խնդրեմ :

Պատաստի մէջ թագուհի մը Կեսարին :

Կը ձանձնամ ես

Քեզ հիմա . ի՞նչպէս կ'իրութաս , զօրական :

Լաւ և պէտք է

Որ լուս. ըլլամ, գի կը տեսնեմ չորս խնջոյքի պատրաստութիւն
կը տեսնուի :

ՊՈՄ. Տուր ինձ քու ձեռքըդ որ սեղմեմ — երբէք չեմ
Եւ քեզ ատած . — Տեսած եմ քու կռուիլըդ , երբ արի գնացքըդ
Իմ նախանձըս շարժած է :

Ինձ. Պարոն , երբէք Ձեր վրայ շատ սեր
Չեմ ունեցած , բայց գոված եմ Ձեզ երբ գո՛ւք իմ ըսածէս
Տասն անգամ աւելին արժանաւոր գտնուած էք :

ՊՈՄ. Ախորժ կուգայ պարզիտութիւնդ : Ան քեզ բընաւ գէշ չի վայրեր :
Յոկանաւիս վրայ ամէնքնիդ կը հրաւիրեմ Տեսքը , Կ'երթա՞ք
Դուք առջեւէն :

Կե՛ս. { Դո՛ւք , պարոն , մեզի ճանախն ցուցուցէք :
ԵնՏ. {
Լե՛Պ. {
ՊՈՄ. Եկէք , օն :

(Կը Ժննֆ - Դնն՝ Բոյ՝ Մեռն ու Ենքոյքոն)

Մե՛ն. (Մեկնալ) Քու հայրդ , Պոմպէնո՛ս , երբէք ըրած չգիտի ըլլար այս

դաշինքը : —

(Ենքոյքոն) Ես ու դուք տեսած ենք զիրար :

Ինձ. Ծոփու վրայ , կարծեմ :

Մե՛ն. Այո , պարոն

Ինձ. Աղէկ գործ տեսաք ծովի վրայ ,

Մե՛ն. Եւ դուք ցամաքի վրայ :

Ինձ. Ով գիտ գովէ . ես ան գովելու պատրաստ եմ , թէպէտ ցամաքի վրայ ըրածս
չկրնար ուրացուիլ :

Մե՛ն. Եւ ոչ ալ ծովի վրայ իմ ըրածս :

Ինձ. Այո՛ , կոյ բան մը զոր կրնաք ուրանալ՝ Նոյն իսկ ինքզինքնիդ ազատելու համար .
մեծ աւագակ մը եղած էք ծովի վրայ .

Մե՛ն. Եւ դուք ցամաքի վրայ :

Ինձ. Ատ կէտին կ'ուրանամ ցամաքի սպասս : Բայց տուէ՛ք ինձ Ձեր ձեռքը , Մենաս .
Եթէ մեր աչքերը իշխանութիւն ունենային , կրնային հիմա բռնել երկու աւագակներ որ կը
համբուրուին :

Մե՛ն. Ամէն մարդոց դէմքերը վստահելի են , ինչ որ ալ ըլլայ ձեռքերնին :

Ինձ. Բայց երբէք չկայ ազուր կին որ վստահելի դէմք օւնենայ :

Մե՛ն. Զուր բամբասանք չէ : Սիրտ կը գողնան :

Ինձ. Հոս եկանք ձեզի հետ պատերազմելու :

Մե՛ն. Իմ մասին , կը ցաւեմ որ խմելու թափուեցաւ գործը : Պոմպէնոս այս օրս ծիծաղե-
լով մը իր բաղդը ձեռքէ կը հանէ :

Ինձ. Եւ եթէ ձեռքէն հանէ , ասպահովաբար , արտասուելով չէ որ ես կրնայ բերել
նորէն :

Մե՛ն. Ճիշդ ըսածնուզ պէս , պարոն : Ձէնք սպասեր հոս Մարկ Անտոնիոսի . խնդրեմ,
իրա՛ն կշեռաւորայի հետ ամուսնացած է :

Ինձ. Կեսարի քոյրը Հոկտաւիա կը կուռուի :

Մե՛ն. Ստոյգ է , պարոն . Կայիոս Մարկելլոսի կինն էր :

Ինձ. Բայց հիմա Մարկոս Անտոնիոսի կինն է :

Մենք Ի՞նչ , խնդրեմ :

ԷնՈ՞ . Ուտոյգ է :

Մենք . Այն ժամանակ Կեսարն ու ան յաւիտեան կապուած են իրարու :

ԷնՈ՞ . Եթէ ես պարտաւոր ըլլայի գուշակութիւն ընելու այս միացումին վրայ , այդ կերպ չէի կանխատեսեր :

Մենք . Կարծեմ այդ խորհուրդին օգտի նկատումը աւելի գործ տեսաւ այդ ամուսնութեան մէջ քան թէ երկու կողմանց սէրը :

ԷնՈ՞ . Ես ալ այդպէս կը խորհիմ : Բայց պիտի տեսնէք . իրենց բարեկամութիւնը միասին կապել թուող կապանքը իսկ պիտի ըլլայ իրենց բարեկամութեան ինքզինքը : Հոկտաւիան մաքուր , ցուրտ ու ծանր բարձր ու վարք ունի :

Մենք . Ո՞վ չուզեր իր կրնոջ պղպէտ ըլլալ :

ԷնՈ՞ . Ան որ ինքը ատանկ չէ , այսինքն Մարկ-Անտոնիոս : Անկա նորէն իր եգիպտական սուրված կերակուրին պիտի դիմէ , այն ժամանակ Հոկտաւիայի Հառաքները պիտի փչեն Կեսարին կրակը վառեն , և ինչպէս առաջ ըլի , ան որ իրենց բարեկամութեան ուժն է , անմիջական առիթը պիտի ըլլայ իրենց պառակտումին : Անտոնիոս գոհացում պիտի տայ իր սէրին Հոն ուր է ան , Հոս լոկ իր օգտին Հետ ամուսնացաւ :

Մենք . Այդպէս կրնայ ալ պատահիլ : Եկէք , պարոն , կ'ելլէ՞ք նա : Կենաց մը ունիմ ձեզի :

ԷնՈ՞ . Պիտի ընդունիմ զայն , պարոն . վարժեցուցինք մեր կոկորդները Եգիպտոս :

Մենք . Օ՛ն , երթանք :

Յիսարամ է . — Միսեմոմ լեռան առջեւները — Պոմպէսի օտմիդին վրայ , նուագածուքիւն .

Կը մեքեն երկու երեք ծառաներ սեղանով մը :

Ա . ԾԱՌԱՅՑ . Հոս պիտի ըլլան , մա՛րդ : Ռաբերնուն վրայ տնկուածնին արդէն խախտացած է . պտղտիկ Հոմ մը գետին պիտի կործանէ զիրենք :

Բ . ԾԱՌԱՅՑ . Լեպիտոսին երեսները կ'այրին :

Ա . ԾԱՌԱՅՑ . Մնացուկներ խմել տուեր են իրեն :

Բ . ԾԱՌԱՅՑ . Երբ իրար խթեն կատականքով , «Ա՛յ մ'ընէք» կը պողայ , անոնք իր աղաչանքին կը պառկեցնէ , ինքքզինքն ալ՝ խմելիքին :

Ա . ԾԱՌԱՅՑ . Բայց ատ աւելի մեծ Հակառակութիւն կը հանէ իր ու իր խելքին մէջ :

Բ . ԾԱՌԱՅՑ . Բայց ատանկ կ'ըլլայ մեծ մարդերու ընկեր ըսուելով անուն ունենալը : Հա ինծի օգուտ չունեցող եղէգ մը , հա՛յ տապար մը որ չեմ կրնար վերցընել :

Ա . ԾԱՌԱՅՑ . Խոշոր ոլորտի մը մէջ մտցուիլ ու մէջը շարժելը չտեսնուիլ կը նմանի աչք կենալիք տեղը ծակեր գտնուելու որովք խելջուկրակ կերպով անձրագ կը ձգեն ու կ'անձրկեն այտերը :

(Փողի վրայ եղանակ մը կը հնչեցնեն — կը մեքեն Կեսար , Անտոնիոս , Լեպիտոս , Պոմպէս , Ագրիպպա , Մեկենաս , Էմոքարտոս , Մենաս , ուրիշ ուսանեալ հետ) :

ԱՆՑ . (Կեօքի) Այսպէս կ'ընեն . Նեղոսին ջրին հո՛սումը կը չափեն

Բուրգին վրայ աստիճան-նշաններէն . բարձրութենէն ,

Ցածութենէն կամ միջինէն կը դիտան թէ պարա՞րտ տարի

Պիտի ըլլայ թէ նուազ . որքան բարձր Նեղոսն ուռի ,

Այնքան առատ կը խոտատայ : Երբ կը քաշուի , սերմնացանն

Իր հատիկները տիգմին , սրկին վրայ կը ցանէ

Ու շուտ մը հո՛ւնձը կ'առնէ :

ԼԵՊ . Տարօրինակ օձեր ունիք դուք հոնտեղ :

ԱՆՑ . Կայ , Լեպիտոս :

- ԼԵՊ. Եգիպտոսի օձերնիդ տիղմերնէք յառաջ կուգայ արեւնուդ ազդեցութեամբ .
նոյնպէս կոկորդիլոսնիդ :
- ԱՆՏ. Այդպէս են :
- ՊՈՄ. Նստեցէք, ու գինի հոգ. Լեպիտոսի կենացը :
- ԼԵՊ. Պէտք եղածին պէս աղէկ չեմ գգար, բայց բնաւ ետ չեմ մնար :
- ԷՆՈ. Ոչ մինչև քնանալդ, մինչև ան աստի շատ յառաջ գացած պիտի ըլլաս վախեմ :
- ԼԵՊ. Մըքէք. ապահով ես լսած եմ որ Պտղոմեանց փրփուքները (բուրգերը) շատ պատուական բաներ են, ասոր ըսելիք չկայ, լսելը լսած եմ :
- ՄԵՆ. (Մէկտէ Գոմէսին) Պոմպէ. մէկ բառ :
- ՊՈՄ. (Մէկ. Մէկտէ) Ահա՛նք փար, ըսէ, Ի՛նչ է :
- ՄԵՆ. (Մէկ. Պոմպէսին) Հառ կը խնդրեմ, ձեզէ ամոռութիւն, ծովապետ, ու լրսէ ինձ Որ բառ մը ըսեմ :
- ՊՈՄ. (Մէկ. Մէկտէ) Համբերէ. մէկ պահեմէն : Այս գինին Լեպիտոսի կենացն է :
- ԼԵՊ. Ի՛նչ կերպ բան է կոկորդիլոսնիդ :
- ԱՆՏ. Ձե մը ունի, պարոն, որ ձիշդ իր ձեն է, ու որքան լայնութիւն ունի ձիշդ ան լայնքն է, ձիշդ բարձր եղածին չափ է բարձրութիւնը, ու կը շարժի իրեն յառաջ գործարաններովը, կ'ապրի իրեն առած սնունդովը, ու կենսիկ տարկը անգամ մը էր իր մէջէն դուրս ելլեն, կը հոգեփոխի :
- ԼԵՊ. Ի՛նչ գոյն ունի :
- ԱՆՏ. Ինք իր գոյնը :
- ԼԵՊ. Տարօրինակ օձ է .
- ԱՆՏ. Ի՛նչ քան : Ու արցունքներն ալ թաց են :
- ԿԵՍ. Այս նկարագրութիւնը պիտի գոհացնէ՞ զինքը :
- ԱՆՏ. Պոմպէսին իրեն նուիրած կենացներովը պէտք է գոհացնէ, եթէ ոչ հեշտապէս կեցիկն մեծն է :
- ՊՈՄ. (Մէկ. Մէկտէ) Գնա կորիք, պարոն, կորիք : Խօսիլ ուզածդ է աս նորէն . Գընա ըրէ ըսածըս : Ո՛ր է սպասած բաժակըս :
- ՄԵՆ. (Մէկ. Պոմպէսին) Հաւատարիմ ծառայութեան սիրուն, եթէ կ'ուզես լրսել, ել ամոռէդ :
- ՊՈՄ. (Մէկ. Մէկտէ) Խնթեմքերս ես գուն կարծեմ : Ի՛նչ կայ եղած (Կ'ելլէ Գոմէսն ու Գիլ Կոմէսն տէր)
- ՄԵՆ. Ես միշտ Ձեր բազդ ու վիճակին ջերմ հետեւող մ'եղած եմ :
- ՊՈՄ. Հաւատարիմ ծառայող մը եղած ես շատ : Ա՛ն է ինծի Ըսելիքդդ : — Զուտ եղէք, տեսք իմ :
- ԱՆՏ. Աւագուտէն, Լեպիտոս, հետեւ կեցիր, կ'ընկուզես :
- ՄԵՆ. Կ'ուզեմ որ ողջ աշխարհի տէրն ըլլաս գուն,
- ՊՈՄ. Ի՛նչ կ'ըսես :
- ՄԵՆ. Կ'ուզեմ որ դուն ողջ աշխարհի տէրն ըլլաս : Երկրորդ անգամ եղաւ աս :
- ՊՈՄ. Ի՛նչպէս պիտի ըլլայ աս .
- ՄԵՆ. Միայն բացուէ Գաղափարին ու թէպէտ իմ աղքատ ըլլալը գիտես, Ես ան մարդն եմ որ ողջ աշխարհի քեզ կրնամ պարգեւել :
- ՊՈՄ. Աղէկ մը դուն արեւմտիս :
- ՄԵՆ. Ոչ, Պոմպէ, ես խնամով
- Զգոյշ կեցայ խըմէ : Գուն երկրաւոր Արամազդն ես ,

եթէ ըլլալ սիրտ ընես: Ինչ որ երկինք կը պարուրէ,
Կամ ովկիան ծայրափակէ, քուկդ է եթէ ուզես ստանալ:

ՊՈՒՄ. Ցոյց տուր ինծի թէ ի՞նչ կերպով,

ՄԵՆ.

Այս երեք բաժանւորներն

Աշխարհիս, այս մրցակից փետրը քու նաւիդ մէջ են.
Թոյլ տուր կտրեմ պարանն ու՝ երբ բացն ելլենք մենք ծովուն
Սուրբ զընենք կոկորդնուն: Քուկդ է ամէն ինչ որ հող է:

ՊՈՒՄ.

Ա՛հ պէտք է ատի ըրած ըլլայիր գուն, 'ե ոչ թէ ինծի
Վրան խօսած: Իմ կողմէս ատ՝ անդգամութիւն է գարշելի.
Իսկ քու կողմէդ՝ բարի ըսպաս պիտի ըլլար: Պէտք է գիտնաս,
Իմ շահըս չէ առաջնորդն իմ պատիւիս, պատիւս՝ անոր:
Գընա զըզմա՛ր որ լեզուդ այդպէս մատնեց քու գործըդ.
Երբ գործուած ըլլար անյայտ, յետոյ ես գայն լաւ գործուած
Պիտ՝ գտնէի, բայց ես պարտիմ՝ դատապարտել գայն հիմա:
Դադրէ մտքէդ ու խըմէ:

ՄԵՆ.

(Մէկտառի)
Ատոր համար ալ չըպիտի
Բնաւ հետեւիմ՝ քու նուաղած նրսեհիդ: Փնտրուոյն.
Ու չառնողն երբ անգամ մը բնձեռուի, ալ գտնելիք
Չունի բընաւ:

ՊՈՒՄ.

Կենացն է աս Անպիտոսին:

ԱՆՏ.

Առէք տարէք

Ձինքը ցամաք. Անոր տեղն ես կ'ընդունիմ ատ, Պոմպէոս:

ԷՆՈՒ.

Աս, Մենաս, քու կենացդ է:

ՄԵՆ.

Բարի եկար, Էնորբար:

ՊՈՒՄ.

Անցուցէք մինչև բաժանի՛ր ծածկըի:

ԷՆՈՒ.

Ահա քեզի

Ջօրաւոր մարդ մը, Մենաս:

(Պոյց գաւառ ուղարկելու որ Մենասը չէ գաւառ)

ՄԵՆ. Ինչո՞ւ:

ԷՆՈՒ.

Մա՛րդ, չե՞ս տեսներ, աշխարհիս երբորդ մասն ան կը տանի:

ՄԵՆ.

Ուրեմն երբորդ մասն արբած է, իցի՛ւ ամբողջն ատանկ ըլլար
Որ հարթ երթար անիւի վրայ:

ԷՆՈՒ.

Դուն ալ խմէ. անիւ շատցուր:

ՄԵՆ.

Օ՛ն:

ՊՈՒՄ.

Աղէքսանդրեան խրախճան չեղաւ դեռ ասիկա:

ԱՆՏ.

Ատոր կ'երթայ
Կը հասուննայ: Ամանները բերէք հօ՛ւ. Կեսարի՛ն
Է այս բաժանի:

ԿԵՍ.

Աղէկ կ'ըլլար զանց ընէի: Հրէշային
Աշխատանք է աս, գինի զրկել ըղեղըս որ լուացուի
Ու աւելի գայն պղտորել:

ԱՆՏ.

Ժամանակին զաւակն եղիք,

ԿԵՍ.

Տե՛րը եղիր. պատասխանս է իմ ատոր: Բայց աւելի
Կ'ընտրեմ չորս օր՝ ամէն խմելէ կտրուել քան մէկին մէջ
Այսքան իւրմել:

ԷՆՈՒ.

(Անտառիսին) Է՛հ քաջարի իմ կայսրըս: Հիմա պարե՛նք
Եգիպտոսի բաբոսական պարերն ու մեր գինարբո՛ւքը
Տօնենք մեծահասակէս:

ՊՈՄ.

Տեսնենք առի, բարի զինուոր :

ԱՆՏ.

Եկէք ամենքս իրարու ձեռք միացնենք , մինչև որ
Յաղթող գինին զգացումն խորասուզէ գիրդ ու փափուկ
լէթէի մէջ :

ԷՆՈ.

Ամենքդ միացուցէք ձեռքերնիդ .
Բարձրաձայն նուագներով մեր ականջները կոծեցէք
Մինչև ես ձեր տեղը զընեմ ձեզ , յետոյ արդան պիտի երգէ .
Իւրաքանչիւր մարդ ատենին պէտք է յանկերգը գոռայ
Այնքան բարձր որքան ներքին իրեն կողերը հուժկու :
(Նստաթոշակաւ , էմբոթմէն յետ միացումէ կը տեղադրէ շերտի)

Ե Ր Գ

Եկուր ով գուն որթատուկի իշխոն միակ .
Գիրուկ Բաբոս մանր աչքերովդ կարմրորակ .
Տակառնեցուք մէջ մեր հոգեր թող ընկզմին ,
Քաղաքներովդ պրտակ կապուի մեր գլխին .
Քրքուր մեզի մինչև աշխարհը դառնայ չորս գին
Քրքուր մեզի մինչև աշխարհը դառնայ չորս գին :

ԿԵՍ.

Ի՛նչ կ'ուզէք դեռ աւելի : Գիշեր բարի , Պոմպէոս .
Եղբայր բարի , խնդրեմ ձենէ դադրեցնել ալ ոսի ,
Մեր ունեցած ծանր գործին հետ հաշտ չէ այս մեր ընթացքը
Թեթեւ : Ազնիւ տեսար , ալ բաժնուհին : Այր տեսէք որ
Մեր երեսներն այրել տուինք , նոյն իսկ ուժեղ Էնտրարբոս
Գինին չափ ուժով չէ , ու իմ լեզուս իսկ իր խոսածը
Այլ մանրէ . այլանգակ այս գառանցունքն ամէնքս ալ
Խայտառակ ըրաւ գրէթէ : Այ խօսքի ի՛նչ պէտք կը մընայ :
Գիշեր բարի : Ազնիւրդ իմ Անտոնիոս , ձեռքդ տուր :

ՊՈՍ.

Յամաքի վրայ պիտի ես շեր փորձն ընեմ :

ԱՆՏ.

Ու անշուշտ

Պիտի ընէք , պարոն , տուէք շեր ձեռքն ինձ :

ՊՈՄ.

Ով Անտոնիոս ,

Հօրքս տունն էք գրաւած — բայց ալ ի՛նչ պէտք — բարեկամ ենք
Իկէք օն իջնենք նաւակ :

ԷՆՈ.

Ձգոյժ եղիք որ չընայք :
(Կը Բիլին տեղէն էմբոթմէն և Մեթոէ շոք)

Մենա՛ս , ցամաք պիտի չեւլեմ :

ՄԵՆ.

Ո՛չ , մ'եւլեմք . խուցըս եկուր .

Սա թմամկները , սա փողերն , սրինգներն ո՛ւր են մընացել :
Թող Պոսիդոն իր ականջով լրսէ ո՛րքան մենք բարձրագոյն
Երթաք բարով կը մաղթենք այս մեծ աւա՛գ անձերուն .
Հնչեցուցէք , գետինն անցնէք , հնչուածիդ դուրս հանեցէք օն :
(Փռաշօթ , իմբոթմէնով)

ԷՆՈ.

Հո՛ւ կ'ըսէ ան . Գեղի է աս գլխարկը :

ՄԵՆ.

Հո՛ւ : Ազնիւ ըսպայ , Եկուր օ՛ն :

(Կը Բիլին)

(Շարունակելի)

Թարգմ. Գ. ՓԱՌՆԱԿ